

.....

landschapsplan

INHOUD

1	Inleiding.....	3
2.	Het plangebied	4
2.1	Geologie.....	5
3.0	De bestaande situatie	7
3.1	Ligging in de omgeving	7
3.2	Aanwezige agrarische bebouwing	7
4.	Beleid	9
4.1	Provinciaal beleid, de omgevingsvisie (2009).....	9
4.2	Gemeentelijk beleid, landschapsontwikkelingsplan (LOP)	13
5.1	Het ontwerp	14
5.2	Meerwaarde	15
6.	Toelichting.	16
7	Beheer	17

Huidige situatie

Bijlage 1 Ontwerptekening

1 INLEIDING.

Op verzoek van de initiatiefnemer is Groenvoorziening Avereest medio 2011 gestart met de planvorming in het kader van de herontwikkeling van de locatie aan de Arrierflierweg te Ommen. De initiatiefnemer is in het bezit van agrarische bebouwing aan de Arrierflierweg 3. De agrarische activiteiten in deze gebouwen hebben geen vervolgfunctie. Dit betekent dat op termijn niet langer geïnvesteerd wordt in het onderhoud van deze gebouwen. De staat van onderhoud van deze gebouwen zal verslechteren. Als eigenaar is de initiatiefnemer daarom voornemens de landschap ontsierende bedrijfsgebouwen te slopen. Om de sloopkosten en de waarde van de bedrijfsgebouwen te compenseren heeft de initiatiefnemer gekozen om gebruik te maken van de Rood voor Rood regeling.

In dit rapport wordt allereerst ingegaan op de bestaande situatie en de situering van de geplande bebouwing.

Vervolgens komt zowel het relevante provinciale als ook het gemeentelijke beleid aan de orde. De vertaling van het beleid naar het plan en de inrichtingseisen worden in het daaropvolgende hoofdstuk besproken.

Bij dit rapport is de tekening op schaal bijgevoegd. De beplantingslijst staat op de uitgewerkte tekening.

2. HET PLANGEBIED

In maart 2005 is door de provincie Overijssel de regeling Rood voor Rood met gesloten beurs vastgesteld. Het doel van deze regeling is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied door de sloop van landschap ontsierende bebouwing. Door het toepassen van deze regeling komt de initiatiefnemer in aanmerking voor het realiseren van twee nieuwe woningen in het buitengebied als financiële drager van de geplande ontwikkelingen.

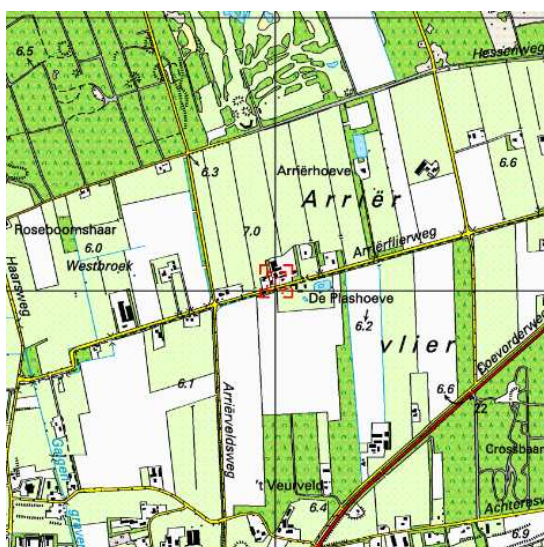
Om dit te kunnen verwezenlijken wordt het bestemmingsplan aangepast en zal de agrarische bestemming op nummer 3 worden opgeheven.

Figuur 2.1 Overzicht ligging Arrierflierweg 3

Op de volgende figuren worden de ligging op de topografische en op de kadasterkaart nog eens weergegeven

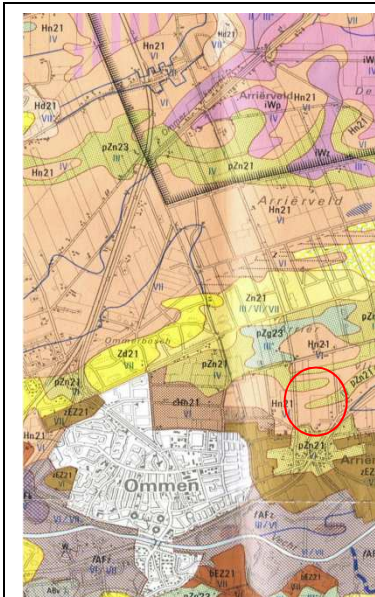
figuur 2.2

Figuur 2.3

Plangebied ; bron kadasterkaart

Bodemkaart.

Dekzandvlakte vervlakt door veen en/of overstromingsmateriaal

De bodem bestaat uit een humus podsolgrond met een lemig fijnzand met een grondwatertrap IV, dat wil zeggen dat het grondwater tussen 40 cm en 120 cm zit.

3.0 DE BESTAANDE SITUATIE

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie van de bij de ontwikkeling betrokken percelen beschreven. Daarbij wordt onder andere ingegaan op de locatie en vindt een omschrijving plaats van de te slopen opstallen.

3.1 LIGGING IN DE OMGEVING

De te saneren agrarische locatie bevindt zich aan de Arrierflierweg 3 te in het buitengebied van Ommen.

3.2 AANWEZIGE AGRARISCHE BEBOUWING

Op het perceel aan de Arrierflierweg 3 bevinden zich een woning met bijbehorende agrarische opstallen. Deze opstallen dienen als stalruimte voor het vee en voor stalling van machines om de gronden mee te onderhouden. De woning blijft behouden, de aanwezige agrarische opstallen worden verwijderd. Hieronder is een foto-overzicht van de locatie opgenomen.

Figuur 3: te slopen en te behouden bebouwing

Te behouden gebouwen

Te slopen bedrijfsopstallen

In totaal zal 1789 m2 aan landschap ontsierende bebouwing worden gesloopt.

4. BELEID

Voor het gebied waarin het gebied ligt, is zowel provinciale als gemeentelijke regelgeving geformuleerd. Op provinciaal niveau is de Omgevingsvisie bepalend; op gemeentelijk niveau gaat het om de en om het Landschapsontwikkelingsgebied.

4.1 PROVINCIAAL BELEID, DE OMGEVINGSVISIE (2009)

op een dekzandvlakte. Volgens de Omgevingsvisie Overijssel ligt de lokatie als een flank in het Mixlandschap met landbouw, natuur en water. Het ligt op oude dekzandvlakte.

Het Mixlandschap geldt als een gebied waar ruimte is voor landbouw, landschapsontwikkeling, natuur, cultuurhistorie, vrije tijd, wonen en overige bedrijvigheid.

Sinds de Omgevingsvisie voor de provincie Overijssel op 1 juli 2009 is vastgesteld, is het Streekplan Overijssel 2000+ komen te vervallen. Het ruimtelijke beleid van de gemeente wordt nu geregeld binnen de Omgevingsvisie die de rol vervult van onder meer:

- ☐ Structuurvisie onder de (nieuwe) Wet ruimtelijke ordening.
- ☐ Regionaal waterplan onder de (nieuwe) waterwet
- ☐ Milieubeleidsplan onder de Wet milieubeheer.

Ruimtelijke kwaliteit

Omdat ruimtelijke kwaliteit subjectief is, is een goede ruimtelijke kwaliteit lastig vast te stellen. De provincie hanteert daarom de volgende definitie: ruimtelijke kwaliteit is datgene dat ruimte geschikt maakt en houdt, voor wat voor mens, plant en dier belangrijk is. De verschillende gebieden met ieder hun eigen karakteristieke kenmerken, moeten volgens de Omgevingsvisie versterkt en vernieuwd worden. In de Omgevingsvisie is het "spectrum aan verschillende gebiedskenmerken" gegroepeerd in vier zogeheten "lagen". Zo is er de natuurlijke laag, de laag van het agrarisch cultuurlandschap, een stedelijke laag en een lust- en leisure-laag.

Aan de hand van deze lagenbenadering zet de provincie in op nieuwe verbindingen tussen bestaande kwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen, maar ook tussen oud en nieuw, tussen snel en traag, tussen stad en land, tussen rood en groen, tussen opbrengsten en kosten. De ambitie is een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten, waarbij elk project, elke ontwikkeling bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Als basis voor de inhoudelijke sturing worden de aanwezige gebiedskenmerken genomen. Deze kenmerken moeten niet alleen maar beschermd worden, maar juist ook verbonden worden met nieuwe ontwikkelingen. Uit de daarvoor vervaardigde 'Catalogus Gebiedskenmerken'⁶ blijkt het volgende. Op blz. 71 van deze catalogus wordt een overzicht gegeven van de in Overijssel aanwezige landschapstypen met bijbehorende structuurdragers en nederzettingvormen. Bij het jonge heide- en ontginningenlandschap behoren rechte ontginningslijnen en wegraven. Op blz. 82 en 83 van ditzelfde document worden de kenmerken, ontwikkelingsrichtingen, ambitie en sturing beschreven. In dit document zijn de kenmerken als volgt omschreven:

'De grote oppervlakte aan – voormalige – natte en droge heidegronden was oorspronkelijk functioneel verbonden met het essen- en oude hoevenlandschap; hier werd geweid en werden plaggen gestoken voor in de stal; in de stal bemeste plaggen dienden als structuurverbeteraar en bemesting voor de akkergronden op de essen. Na de uitvinding van kunstmest ging deze functie verloren en werden deze gronden grotendeels in cultuur gebracht. Aanvankelijk kleinschalig en min of meer individueel door keuterboertjes, later werd de ontginning planmatig en grootschalig aangepakt. Ten opzichte van

⁶ Catalogus gebiedskenmerken Omgevingsvisie, deel 2, natuurlijkelaag, laag van het agrarisch cultuurlandschap, blz 71, 82 en 83, jonge heide- en broekontginningen.

omliggende essen- en hoevenlandschap zijn de landbouwontginningen relatief grote open ruimtes, deels omzoomd door boscomplex. Erven liggen als blokken aan de weg geschakeld. Wegen zijn lanen met lange rechtstanden.....'.

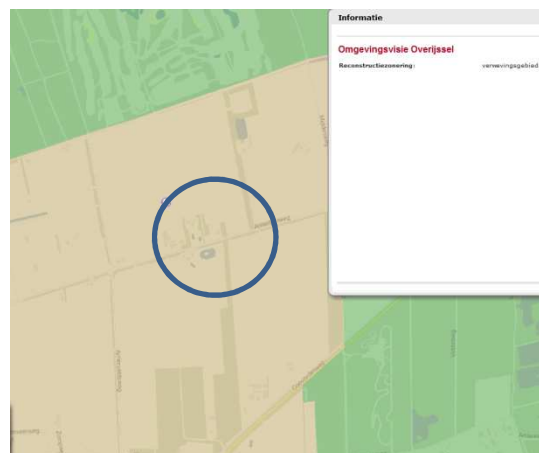
De ontwikkelingen worden in drie richtingen gegeven, namelijk:

- schaalvergroting
- transformatie
- verschuiving in de beleving van open ruimte naar bedrijfskavel

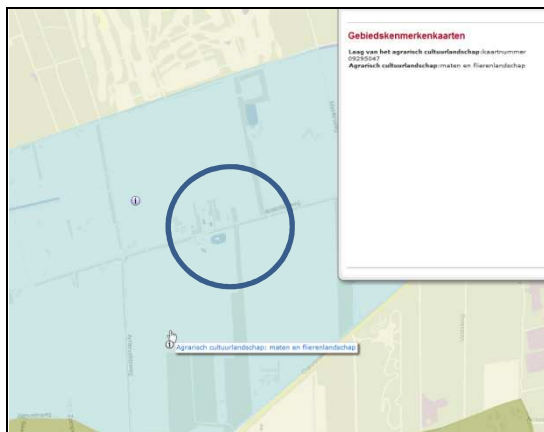
De ambitie voor dit gebied is de ruimtelijke kwaliteit een stevige impuls te geven en soms een transformatie te bewerkstelligen, zeker wanneer daar aanleiding toe is. De dragende structuren die gevormd worden door landschappelijke raamwerken van lanen, bosstroken en waterlopen die hier de rechtlijnige ontginningsstructuren weergeven, moeten versterkt worden. Binnen deze raamwerken is er ruimte voor verdere ontwikkeling van bestaande erven en soms de vestiging van nieuwe erven. Deze nieuwe erven dienen dan wel een stevige landschappelijke jas krijgen. Onder het kopje 'sturing' wordt de volgende richting voor dit gebied aangegeven: Ontwikkelingen die plaatsvinden in de agrarische ontginningslandschappen, moeten bijdragen aan behoud en versterking van de dragende lineaire structuren van lanen, bosstroken en waterlopen en ontginningslinten met erven en de daarbij kenmerkende grote ruimtematen.

De volgende kaarten geven deze kenmerken nog eens duidelijk weer.

Ligging verwevingsgebied

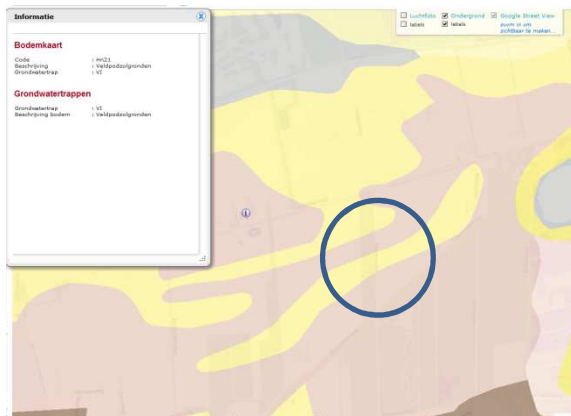

Deze zone betreft gebieden in het noorden, oosten en zuidwesten van het plangebied. Daarnaast worden enkele open gebieden gelegen tussen bestaande bosgebieden gerekend tot deze zone. In relatie tot de zonering uit het reconstructieplan Salland-Twente, maakt de zone deel uit van het verwevingsgebied

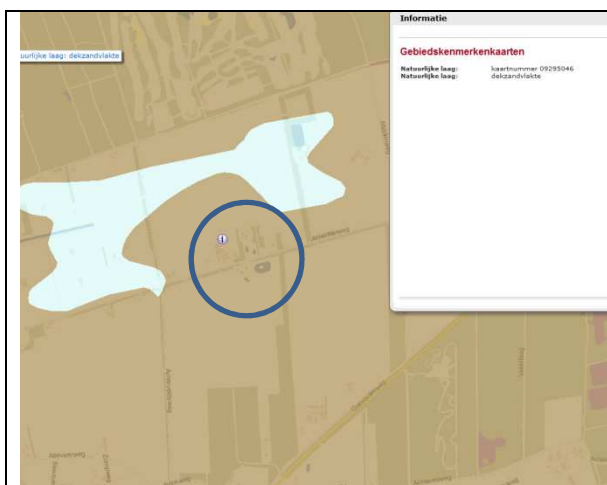
figuur 3.1 Maten en flierenlandschap

De vlierlandschappen kenmerken zich door landschappelijke openheid en een rationeel verkaveling- en wegenpatroon waarlangs de bebouwing gesitueerd is. Deze open agrarische ruimten vallen op door hun ligging te midden van bosgebieden

Figuur 3.3 Veldpodzolgronden

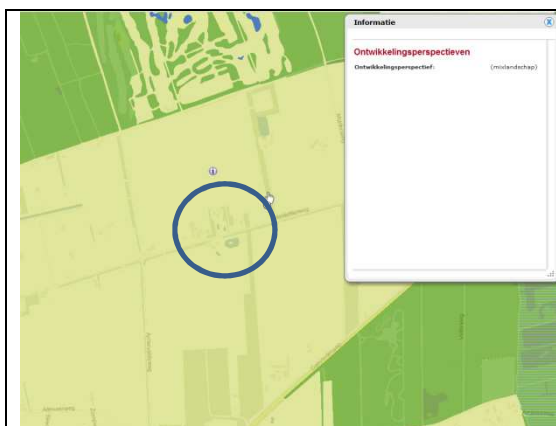
De bodem bestaat uit dekzand met een grondwatertrap VI, dat wil zeggen dat het grondwater op zijn hoogst 40 cm (of minder) onder het maaiveld zit, en op zijn laagst 80 tot 120 cm.

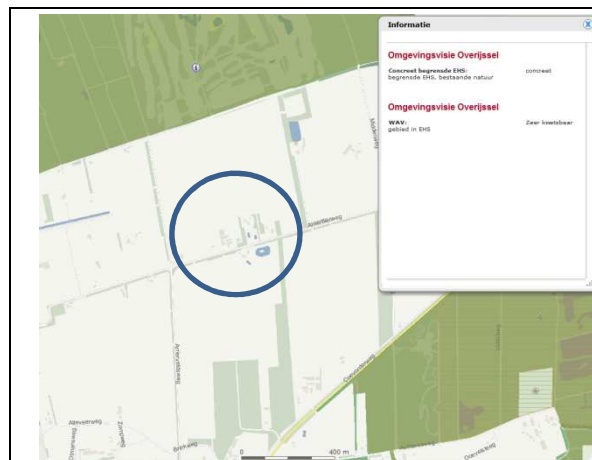
Figuur 3.4. Dekzandvlakte

Het dekzandgebied kenmerkt zich door een afwisselend landschap van jonge ontginningen. Voor het dekzandgebied geldt dat de kavelstructuur - de 'waaier' waarvan alle lijnen uitkomen in de puntlanden - wordt benut als vormgevend principe voor landschapsversterking. In het dekzandgebied gaat het hierbij vooral om wegbeplanting en perceelgrensbeplanting. De verkaveling is het landschappelijke kader bij ruimtelijke ontwikkelingen zoals dorpsuitbreidingen

en de eventuele in plaatsing van nieuwe agrarische bedrijven in de primaire landbouwgebieden.

figuur 3.5 Mixlandschap met landbouw, natuur, water en wonen als goede burens.

Figuur 3.6 EHS

Het gebied grenst langs kwetsbare gebieden (EHS)

4.2 GEMEENTELIJK BELEID, LANDSCHAPSONTWIKKELINGSPLAN (LOP)

Op het hoogste schaalniveau (hele plangebied) is de herkenbaarheid van de twee grote eenheden van het dekzandgebied en het laagveengebied en de duidelijke overgang daartussen, waardevol. De basis van de landschappelijke kwaliteit van Ommen is de samenhang binnen verschillende deelgebieden en de herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen. De landschapstypen hebben elk hun eigen kenmerken kwaliteiten, structuren en waarden. Deze zijn duidelijk bepaald door de ondergrond - bodem/water - en de ontginningsgeschiedenis. Daarnaast heeft het buitengebied van Ommen veel specifieke kwaliteiten zoals karakteristieke (historische) landschapsstructuren, cultuurhistorische objecten, natuurwaarden, landschapsbelevings-waarden en oriëntatiepunten. Al deze kwaliteiten zijn onderdelen van de identiteit van Ommen. Op lokaal niveau is het landschap veranderd door het verdwijnen van kavelgrens- en wegbeplanting in besloten gebieden en door (vaak spontane) begroeiing in open gebieden.

Status van het landschapsplan

Het Landschapsplan Ommen heeft nog geen juridische status, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Bestemmingsplan Buitengebied. Wel kan de visie uit het plan gebruikt worden als integratiekader voor de afstemming van verschillende functies en als afwegingskader voor ruimtelijke ingrepen. Tevens geeft het Landschapsplan Ommen een nadere invulling van de Kadernota Buitengebied. Het landschapsplan levert bouwstenen voor behoud en versterking van het landschap, bijvoorbeeld voor de ruimtelijke ontwikkelingen van:

- ✚ Houtsingellandschap
- ✚ Jonge ontginningenlandschap
- ✚ Bos- en heidelandschap

Figuur 3.7. De verkavelingspatronen in het jonge ontginningenlandschap in het plangebied

In jonge ontginningen van voormalige hoogveen-complexen vinden we:

- lintbebouwing met grote erven en tamelijk veel groen
- grote groene kamers door wegbeplanting
- voornamelijk langs wegen in open lintbebouwingsstructuur
- groene kamerstructuur bestaande uit laanbeplanting van eiken
- restanten van perceelsgrensbeplanting
- sortiment: eik (es)
- rationele (blok)verkaveling met grote percelen zandgrond (podzolgronden/ dekzandgronden)
- grootschalig landschap met kamerstructuur
- rationeel blokvormig wegenpatroon
- relatief veel onverharde wegen
- weinig sloten
- goede ontwatering
- gras- en hooiland
- bouwland
- landschap: redelijk hoog
- bebouwing: wisselende kwaliteit
- landbouw

5.1 HET ONTWERP

Hieronder vaksgewijs een korte toelichting op bij het plan behorende kaart met de landschappelijke erfinrichting. Ook beheer en eindbeeld worden kort aangestipt. Een uitgebreidere beschrijving daarvoor geeft de bijlage 1.

Vak A Beukenhaag

Langs de terrassen en scheiding met de toekomstige burens komt er een beukenhaag.. Doel is dus een visuele afscheiding van de gebouwen te bewerkstelligen. Het is de bedoeling twee keer per jaar maaien tegen ongewenste gewassen (onkruid). Het eindbeeld is een dichte haag.

Vak B en C Boomgaard/ligusterhaag.

Bij een boerderij hoort van oudsher een boomgaard. Daarom wordt voorgesteld op het weiland aan de voorzijde van het perceel een boomgaard aan te leggen. De boomgaard wordt gedeeltelijk omzoomd door een ligusterhaag. In de boomgaard komen oude hoogstam fruitrassen als appel en peer. De boomgaard zal worden gemaaid. Jaarlijks is er vormsnoei nodig van de hoogstamfruitbomen op een zodanige wijze dat de bomen vruchten zullen dragen.

Vak D Solitaire bomen

Voor de windbreking komen aan de noordzijde boomvormers te staan. Deze camoufleren ook de gebouwen. Het advies is de bomen jaarlijks te snoeien. Het eindbeeld is een transparante beplanting.

Vak E struweel

Langs de speelweide komt een gemengde haag. Deze dient als afscheiding naar het agrarisch gebied. De haag wordt niet hoger dan 1.00 meter. De haag zal ik 1 keer per jaar gesnoeid worden.

Vak H Erf

Vlak voor een boerderij staan van vroeger uit vaak bomen die de woning van benodigde schaduw voorzien. Er waren immers weinig andere mogelijkheden tot koeling. Hiervoor werden vaak knotlindes gebruikt. Knotlindes horen dus van oudsher op een boerenerf thuis. Daarom worden vlak voor de woning drie knotlindes geplant. Het gaat hierbij om zomerlinde. De lindebomen dienen dus als zonwering voor het woonhuis, maar geven de woning ook een voornaam aanzicht. Voorgesteld wordt de lindes eerst te laten groeien, totdat ze de hoogte hebben bereikt dat ze goed geknot kunnen worden. Daarna een jaarlijkse knot. Het eindbeeld is een hoofdstam met een geknotte vorm.

Vak J Walnoot

Op een erf behoort een walnoot. Deze stond vroeger bij stalruimte van het vee. Hij is hier gesitueerd bij de nu nog nieuw te bouwen schuur.

5.2 MEERWAARDE

De voorgestelde ontwikkelingen leiden tot een versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied van Ommen. Deze meerwaarde vertaalt zich in het volgende:

1. Verdwijning van landschap ontsierende bebouwing. Door het toepassen van de Rood voor Rood regeling voor het slopen van schuren neemt de hoeveelheid landschap ontsierende bebouwing in het buitengebied af.
2. Versterken van landschappelijke, ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteit. Door het slopen van voormalige agrarische bedrijfsbebouwing, het herstellen van de historische karakteristieken rond het perceel en het creëren van de mogelijkheid van natuurontwikkeling, wordt de landschappelijke kwaliteit in het buitengebied van Ommen versterkt.

Het belangrijkste uitgangspunt is het perceel zo in te richten dat het past in het beeld en de structuur van het oude Overijsselse landschap. Daarbij valt te denken het herstellen van singels en lanen, het terugbrengen van de karakteristieke beplantingssoorten.

6. TOELICHTING.

Laan of solitaire bomen.

Een mooie aankleding van de boerderij, windkering en schaduwwerking, dat zijn de kenmerken van een laan of solitaire boom. Bomen van tientallen, soms meer dan honderd jaar oud, zijn een sieraad van een boeren erf.

Ontstaan

Bomen werden op en nabij een boerderij geplant om schaduw te bieden aan de bedrijfsgebouwen. Ook als bescherming tegen de harde wind in de herfst en de winter waren redenen om een boom aan te planten. De boom gaf ook schaduw aan vee. Ook kon de boom zijn aangeplant op later van te oogsten: vruchten, snoeihout of haardhout. De bomen werden zodanig gesnoeid dat de takken geen hinder geven bij de bedrijfsvoering.

Laanbomen of solitaire bomen zijn er in vele soorten en maten. Van functieverlies naar hernieuwde belangstelling Door een veranderende bedrijfsvoering op het boeren erf zijn veel bomen de afgelopen jaren verdwenen. De machines worden steeds groter en breder waardoor een oprijlaan met aan weerszijde een laanbeplanting te smal is geworden. Ook het uitbreiden van bedrijfsgebouwen draagt er toe bij dat bomen zijn verdwenen. Vervallen beplanting van monumentale boerderijen worden steeds vaker gerestaureerd waardoor de eigenaar ook over gaat tot het herplanten of opknappen van bomen. Zeer waardevolle en monumentale bomen kunnen zijn beschermd in een bestemmingsplan. Ook is in vrijwel alle gemeenten een kapverordening die bepaald dat voor bomen met een bepaalde omvang een kapvergunning moet worden aangevraagd. In sommige gevallen kan de gemeente aan het verstrekken van een kapvergunning verordenen dat er een nieuwe boom wordt herplant.

De waarde voor landschap.

De bomen fleuren en kleuren het landschap op, zorgen voor de broodnodige afwisseling en verlenen het erf zijn karakteristieke aanblik.

Beheer.

Bomen dienen regelmatig te worden gesnoeid. Afhankelijk van de functie en standplaats van de boom moet er een snoeiprogramma gemaakt worden. In het algemeen kan men stellen dat de laan of solitaire boom na de aanplant een kroon / stam verhouding heeft van 1:1. Na ongeveer 10 jaar wordt de verhouding stam/ kroon steeds groter. Dit is echter per boom verschillend maar doorgaans kan men een verhouding van 1:3 aanhouden. Het snoeien van bomen vindt meestal plaats in de periode november – maart. Esdoorn, berk en haagbeuk: grote kans op bloeden (sapstroom die blijft lopen). Snoeien na de langste dag en voor 1 september.

Schaduwbomen.

Vroeger stonden in bijna ieder weiland wel een aantal bomen. Rond het middaguur kon je de koeien vredig in de schaduw hun siësta zien houden.

Tegenwoordig zie je de koeien bijna alleen nog in saaie, door prikkeldraad begrensde grasvlaktes. In te veel gevallen vinden ze er geen beschutting tegen de brandende zon of luwte bij regen en wind. Bovendien staan de dieren er maar te grazen, of liggen ze herkauwend in het gras. Je vraagt je af hoe een koeienleven er uit zou zien als het landschap weer wat natuurlijker zou zijn. Als er voldoende bomen, bosjes en hagen stonden waaronder de dieren zich in de schaduw terug kunnen trekken, als er poelen waren om in te baden en doorsteekjes tussen de boomgroepen door, van een weiland naar het andere.

Hoogstam

Bloesem in het voorjaar, schaduw in de zomer, een paar kisten fruit in het najaar en het hele jaar door een karakteristieke erfbeplanting. Dat zijn de kenmerken van een boomgaard met hoogstamvruchtbomen. Hoogstamfruit kent een keur aan ouderwetse soorten appels, peren, pruimen en kersen waarvan men nog steeds kan watertanden.

Ontstaan

Sterappel, Notarisappel, Bellefleur, Keuleman, Conference, Suikerpeer, Winterjan, Opal, Eldense blauwe zijn voorbeelden van Hollandse klassiekers. Het zijn eerbiedwaardige smaakmakers met een lange historie, die, al is het kleinschalig, gelukkig nog steeds worden geteeld. Tot in het begin van deze eeuw beschikten veel landbouwbedrijven over een eigen boomgaard. Vaak had men ook hoogstamvruchtbomen als leibomen of laanbeplanting. Door de opkomst van zelfstandige fruitteeltbedrijven, waar lagere boomtypes werden gekweekt, kwam daar de klad in. De boeren boomgaarden begonnen zoetjes aan te verdwijnen, en daarmee ook de hoogstamvruchtbomen. Het oogsten van hoogstamfruit werd te arbeidsintensief en de opbrengst was laag. Dus wat was nog het nut van hoogstambomen?

Van functieverlies naar hernieuwde belangstelling

Smaakveranderingen van de consument en productiemaatregelen van de overheid hebben er vervolgens toe bijgedragen dat met de hoogstamvruchtbomen ook traditionele fruitrassen dreigden te verdwijnen. Toch ontstond er echter weer een bescheiden vraag naar gezonder, liefst onbespoten fruit, en naar de oude rassen en smaken. De eeuwenoude cultuur van hoogstamvruchtbomen en boerenboomgaarden bleef daardoor behouden. Tegenwoordig worden in overleg met boeren weer veel boomgaardjes opgeknapt en wordt er voor nieuwe aanplant gezorgd. Daarbij zijn niet alleen de liefhebbers van fruit met smaak en kraak gebaat, maar ook het landschap en de natuur.

De waarde voor natuur en landschap

Hoogstamvruchtbomen zijn het domein van veel insecten en geliefd bij de ringmus, ekster, spreeuw, merel en grote lijster. Oude bomen met holten in de stam bieden broedgelegenheid aan steenuilen en herbergen vaak bijzondere (zang)vogels als de gekraagde roodstaart en de groene specht, en soms ook aan vleermuizen. De stammen zijn dikwijls bedekt met een deken van mossen en korstmossen. Bovendien trekt gevallen fruit in het najaar veel vlinders aan. De landschappelijke waarde is al even aangestipt. De bomen fleuren en kleuren het landschap op, zorgen voor de broodnodige afwisseling en verlenen het erf zijn karakteristieke aanblik.

Beheer

Om goed te floreren moeten hoogstamvruchtbomen twee- tot driejaarlijks worden gesnoeid. Anders kan er onvoldoende licht en lucht in de kroon doordringen en blijft het aantal bloeiende scheuten beperkt. Er wordt in de vorstvrije periode; in de winter gesnoeid, dat wil zeggen tussen november en maart. Goed snoeien bevordert niet alleen de fruitopbrengst maar ook de levensduur van de boom. Het snoeien van appel- en perebomen kent twee vormen, namelijk de vormsnoei en de onderhoudssnoei. Bij het vormsnoeien van jonge appelbomen (in een bolvorm) blijft een kroon met vier of vijf zogeheten gesteltakken over. Gesteltakken zijn dikke takken, die op 1,75 a 2 meter hoogte uit de stam ontspringen. Deze takken worden zorgvuldig uitgekozen omdat ze de hele kroon moeten dragen. Bij het vormsnoeien van jonge perebomen (in een piramidevorm) gaat het erom een kroon met vier zijwaartse takken en een rechtopstaande harttak te ontwikkelen. Langs de harttak moet een spiraal van gesteltakken ontstaan. Van beneden naar boven neemt de lengte hiervan af, zodat dus een piramidevorm ontstaat.

Onderhoudssnoei is erop gericht de gesteltakken in goede conditie te houden en in aantal uit te breiden. Doorgezakte takken die andere in de weg zitten, worden verwijderd, evenals het lange hout in de kroon en het waterlot aan de gesteltakken. Veel oude bomen zijn onderhevig aan achterstallig onderhoud en hiervan moeten dan ook de grote, dode en met kanker aangetaste takken boven in de kroon worden weggesnoeid. Vervolgens wordt de rest van de overbodige takken, waaronder het waterlot, verwijderd. Kerse- en pruimebomen worden over het algemeen matig gesnoeid.

Veevraat kan worden voorkomen met een boomkorf van gaas of prikkeldraad dat aan drie of vier palen rondom de boom is bevestigd. Tegen vraat is meestal alleen een boommanchet bestand.

Aanplant

De beste tijd voor nieuwe aanplant - zowel het opvullen van opengevallen plaatsen als het planten op nieuwe plaatsen - is het vroege voorjaar, dus in februari of maart. Het plantgat moet zo ruim zijn dat de wortels er ruim in kunnen worden uitgespreid. De entplaats moet 5 tot 10 cm boven de grond komen. Aan de windzijde, op zo'n 15 cm van de boom, wordt een boompaal geplaatst waaraan de jonge aanplant met een brede band wordt bevestigd. Vervolgens worden de gesteltakken met touwtjes of gewichtjes in een hoek van 45 tot 60 graden ten opzichte van de stam uitgebogen. De keuze van soort en ras hangt af van persoonlijke smaak en grondsoort. Op natte grond voldoen pruimen en peren beter dan appels en kersen. Belangrijk voor de traditionele boomgaard is echter een gevarieerde samenstelling. De bomen worden soort bij soort geplant, want elk ras wordt door bepaalde andere bestoven, die dus bij voorkeur in de buurt moeten staan. Hoogstamvruchtbomen kunnen grote bomen worden en daarom moeten ze ver genoeg uit elkaar staan. Voor appelbomen is de afstand 10-12 meter, perobomen 8-10 meter, pruimebomen 5-6 meter, voor de zure kersebomen 5-6 meter en voor de zoete kersebomen 8-10 meter. Dit zijn richtlijnen, die per soort nog kunnen verschillen.

Nieuwe situatie

